

1.

„Jack! Kuule, Jack! Ärka üles, sulle on külaline.“

„Oeehh ... Martin, kao siit. Mul on tappev pohmell.“

Voodis lamav mees ei vaevunud uksel seisvale Martinile otsa vaatama ega isegi silmi lahti tegema. Ta keeras ennast hoopis vasakule küljele ja tõmbas kerra. Ennast kohutada laskmata ruttas Martin voodi juurde ja raputas Jacki tarmukalt, kargas siis tagasi uksele ja hakkas jalgu põlvedest üles tõstes uksepiida küljes kiikuma.

„Jack!“ Martin ei kavatsenud nii kergesti alla anda. „Ma usun, et sa tahad näha, kes sulle täna külla tuli.“

„Täna ei tule kedagi. Vähemalt mitte kedagi, keda ma tunneksin. Mine ära ja hakka mu matuseid korraldama.“ Ta tõmbas ennast veel rohkem kerra ja tiris teki üle pea.

Martin ohkas tüdinult, aga ei jätnud jonni. „Jack, ta lendas eile õhtul üle ookeani ja on nüüd siin. Ta ööbis Tulagis Sir Randolphi külalistemajas ja nad töid ta just siia. Ta ütleb, et tundis Doni. Ta tahab sinuga rääkida Don Wheelerist.“

Martin tõmbas teki Jacki pea pealt ära ja nähtavale ilmus kasimata, ajamata habemega kolmekümnendate eluaastate algusse jõudnud mees, pohmeluse maine kehastus. Martin vangutas pead. „Jack, sa peaksid targem olema. Kunagi ei tohi kohalike külavanematega juua. Nende õlu ei ole siit ilmast. Pealegi pead sa nagunii üles tõusma. Ei saa tervet päeva maha magada.“

Jack püüdis silmi lahti kangutada, aga nüüd paistis Martini selja taga avatud uksest onni ere hommikuvalgus. Jacki pähe üles seatud sepikojas hakati täiskiirusel rauda taguma. Ta kõrvade vahel tormitsev veri, mida pekslev süda tagant kihutas, mühises nagu tohutu ääs.

„Tule nüüd, sa tahad selle naisega kohtuda. Ta ei tulnud siia puhkuseisile.“

Jack ajas ennast voodis istukile. Pilk hägune, püüdis ta tõusta, aga kukkus uuesti tagasi madratsile ja lõi pea vastu laineplekist seina. Korraliku pingutusega õnnestus tal viimaks üles saada ja fokuseerida pilk Saalomoni saarte võrratus päikesevalguses kümblevale terrassile.

Terrassil seisis heledas lillemustriga kleidis naine. Ta hoidis käekotti käes ja oli enda kõrvale maha pannud Gladstone'i nahast reisikohvri. Martini toeks sirutatud kätt eemale lükates läks Jack jalgu lohista-des uksele, piinavalt teadlik sellest, kui robustsena ta sel hommikul mõjub.

„Jack McGuire?“ Naine naeratas. „Väga meeldiv teiega lõpuks kohtuda. Mina olen Kay Wheeler.“

Naine sirutas tervituseks käe. Jack võttis selle vastu ja tundis kindlat käepigistust. Ta püüdis sobitada naise nime kellelegi, keda Don võis talle mainida, kui nad toona koos lendasid, aga ta ajus välkus kiri „vasteid ei ole“. Aga samas, sel hommikul oleks tal olnud raskusi ka omaenese ema nime meenutamisega.

Viimaks süttis tuluke naise perekonnanime peale. Doni sugulane? Õde või midagi sellist?

„Tere,“ sai ta öeldud. „Võtke istet.“

Jackile põlglikku pilku heites sekkus vestlusse Martin. „Kas ma tohin teile midagi juua pakkuda? Kahjuks on meil ainult džinni ja tooni-kut, on ka kohalikku õlut, aga ma usun, et džinn oleks kindlam valik.“

Kay noogutas. „Hea meelega, aitäh. Juba on nii palav. Bostonis on teistsugused ilmad.“ Ta istus logisevale kokkupandavale toolile terrassil. Martin noogutas ja läks väikesesse puidust majakesse naisele jooki segama.

Praeguseks oli Jacki pea hakanud pisut selginema ja ta pingutas seda kõigest väest. Boston? Don ei olnud Bostonit kordagi maininud. Vahepeal oli Martin tagasi terrassile jõudnud ja naisele joogi ulatanud, too naeratas tänades ja jõi lonksukese.

„Ma olen alati teadnud, et Don on Washingtoni osariigist,“ riskis Jack öelda.

„Jah, ta sündis Seattle’is, aga mina kohtusin temaga 1939. aastal New Mexicos. Me abiellusime 1940ndal ja teie läksite koos temaga 1942. aasta juulis üle mere.“

See lõi Jacki tummaks. Don oli abielus? Niipalju kui tema teadis, oli Don Wheeler seelikukütist hävituslenduri arhetüüp. Tõsiselt, ta rahakott oli üks kõige paksemaid, mida Jack eales näinud oli, ja seda mitte tänu rahatähtedele, vaid tänu käigu pealt restoraniarvele, salvrätile või ükskõik millisele kättesaadavale paberitükile kribatud telefoninumbritele.

Nii et kuidas on võimalik, et Don oli selle naisega abielus, elas temaga Bostonis ja oli ikkagi kogunud sellise portsu tutvusi? Ta oli olnud selles asjas kiirem, kui Jack oli kujutleda osanud. Pealegi ei saanud lennuväekadett abielus olla, vähemalt reeglite järgi.

Ta pidi midagi vastama. „Ah. Noh, jah. Õige. Eeee ... Kuidas te mu leidsite? Kas ma saan teile kuidagi kasulik olla?“ Rumalus, mõtles Jack, aga mis öeldud, see öeldud.

„Noh, teate, selle pärast ma tulingi. Don rääkis puhkusel olles teist, sellest, kuidas te alati koos lendasite.“ Üle naise näo libises vari. „Ja kui saabus ametlik teade, mis ütles lihtsalt, et ta hukkus lahingus, oli mul vaja ta surma kohta rohkem teada saada. Aga ma ei saanud vedama. Mul läks aastaid, enne kui ma tegudeni jõudsin.“ Ta jäi viivuks vait.

„Eelmisel aastal, kui ma otsustasin lõpuks selles suhtes midagi ette võtta, vaatasin ta kirjad uuesti läbi. Leidsin mõned nimed ja otsisin üles John Radneri. Ta ütles, et teie olite viimasel lennul Doniga koos ja et ma peaksin proovima teid üles otsida.“

„Bunny Radner? Kas ta on endiselt merejalaväes?“ Jackil oli imelik oma eskadrilli komandöri nime kuulda, see oli nagu kaja suletud ustega koridoris.

„Ei, ta läks erru ... meditsiinilistel põhjustel, neljakümne viiendal juhtunud õnnetuse tõttu. Nüüd on tal Manhattanil kontoritarvete

pood. Aga ta arvas, et teie oskate mind aidata – ta palus teid tervitada. Juhtumisi oli tal seinal üks ajaleheväljalõige, see oli vist New York Timesi oma. Kas sellest või mingist teisest ajalehest käis siin ajakirjanik ...“

Jack püüdis meenutada mõnda ajakirjanikku, kes oleks siin käinud, aga ei suutnud. Ta lihtsalt noogutas nõustumise märgiks, sest talle ei tulnud ühtegi mõistlikku kommentaari pähe, ja laskis Kayl jätkata.

„... ja teel Jaapanisse põikas ta läbi Saalomoni saartelt, et vaadata, kuidas Vaikse ookeani lõunaosa on sõjast toibunud, ja peatus teie juures. Nüüd ma teadsin, millises maailma nurgas te olete. Ülejäänud oli lihtne: kirjutasin Briti võimudele siin ja nad teadsid teid.“ Kay ilme oli uuesti tavaliseks muutunud.

Jacki peas valitses tühjus. „Kuidas te siia saite? Kükitasite terve nädala kookost vedaval laeval?“

„Ei, tegelikult lendasin Sydneyisse ja läksin sadamasse viimase otsa jaoks laeva otsima. Mulle öeldi, et lisaks laevadele võin proovida õnne, ehk lendab siia lähiajal Trans-Oceanic Airways. Mul vedas ja ma pidin lendu ootama ainult kolm päeva. Aga merereis oleks ka kenasti sobinud,“ lisas Kay pead püsti hoides, ta mõjus läbi ja lõhki seiklejana.

Kay vaatas ringi. „Ja nüüd olen ma siin. Kas see on Tulagi? Ma arvasin, et ööbisin Tulagil – britist administraator oli väga lahke ja pakkus mulle külalistemaja. Paadimees rääkis Hale... Halavast? Millestki taolisest?“

„Halavo laht, see on see laht siin,“ ütles Jack, osutades laugelt läänekaarde laskuvast künkast alla, puude vahelt vilkuva tumesinise vee poole. „Tulagil te maandusite. Ma otsustasin oma maja hotell Tulagiks kutsuda lihtsalt sellepärast, et Halavot ei tea keegi, aga Tulagit võib mõni teada, vähemalt mõni neist, kes olid sõjas.“

Jack vaatles tähelepanelikult naise nägu, püüdis teda kuskilt meelde tuletada, teda kuidagi määratleda, aga tasapisi muutus selline uurimine piinlikuks. Kay ei olnud jalustrabav iludus, aga ta tundlikes silmades särasid intelligentsus ja uudishimu, need reageerisid kulmude kõrge

kaare all Jacki pilgule ning lühikeseks hetkeks tundis Jack, et saavutas naisega täieliku kontakti.

Ta otsustas algse teema juurde tagasi pöörduda. „Jah, ma lendasin koos Doniga. Tähendab, ma olin tema paarimees. Ja tema oli minu oma. Alati. Me ei lennanud kunagi kellegi teisega.“

Jacki enda meelest kõlas see tobedalt, aga Kay pilk julgustas teda, nii et ta jätkas.

„Kui ta hukkus, olin mina tema paarimees. See oli paariskuupäev. Paaritul oleks tema katnud mind. See on tegelikult pikk jutt.“ Jack vaatas üle Kay õla lahe poole, kuhu oli kinnitatud tema vesilennuk OS2U Kingfisher, mis ennast kerge tuule poole pööras.

Kay sättis ennast toolil mõnusamalt istuma ja asendimuutuse tõttu andis tool naksudes teada, et see laguneb lähitulevikus, pakkudes Jacki sissejuhatusega loodud pingele kontrapunkti.

„Vaevalt te seda kõike kuulda tahate,“ jätkas Jack, lootes, et naine nõustub.

„Palun, ma tahaksin väga seda lugu kuulda, kui te olete valmis mulle jutustama. Mul on vaja teada saada, kuidas see kõik juhtus. Ma olen nii kaua mõelnud, kas ta pidi palju kannatama.“ Kay lasi pilgu uitama lopsakale ümbrusele ja peatas selle korraks majakese akent kaunistaval ilusal nikerdatud raamil. Siis puuris ta oma helesiniste silmadega Jacki pohmelusest punetavaid silmi.

Jacki pea löi kõikuma, nagu oleks teda löödud.

„Ei, ma ei usu, et ta oleks midagi tundnud. See oli tavapärane missioon Mundast Bougainville'i, ei midagi erilist.“ Ta korjas maast pooliku õllepudeli, jõi lonksukese liisunud õlut, nügis põidlagi laperdavat ja rebenenud silti. Ta vajas mingit kõrvalist detaili, mis aitaks tal meenutada seda üht konkreetset, ta mälu peaaegu ligipääsmatusse ossa ladustatud, surnud emotsioonide setete alla jäänud missiooni.

Ta oli asumis teekonnale süngetel vetel.

2.

Pilku üle lahe libistades tegi Jack oma looga algust. „Me tõusime koidu ajal õhku Munda lennuväljalt, kaheksa Corsairi kahe lülina, kummaski neli lennukit. Me pidime katma maandumisi Bougainville'i saarel, see oli ohtlik osa, nii et me suundusime loodesse, tõusime õigele kõrgusele ja võtsime teel lahingrivvi. Seal oli viimasel ajal õhus üsna vähe vastupanu osutatud, nii et me ei oodanud selle päeva missioonilt suurt midagi. Kahili lähedal hakkasime seitsmeteistkümne tuhande jala kõrgusel laisalt sillapea kohal tiirutama.

Meil ei toimunud õhus midagi, kuni alles umbes tund aega hiljem ilmus loodest üheksast Vali pikeerivast pommituslennukist ja kuuest Zero hävitajast koosnev formatsioon. Valid olid aeglased ja mitte kuigi ohtlikud, aga hävitajad olid väga hullud.“ Jack nõjatus korraks tooli seljatoele, aga kallutas ennast kohe uuesti ette – lenduri asendisse.

„Don juhtis neile tähelepanu, karjus raadiosse: „Seal nad ongi! Kaabakad kella üheteistkümne peal, nelja miili kaugusel, pisut kõrgemal!“ Me kõik kukutasime varupaagid merre, löime gaasi põhja ja lendasime vaenlase lennukitele vastu. Nägin, et Doni kütusepaak ei tulnud lahti, ja ma andsin talle sellest raadio teel teada, aga ta kohmas vastuseks ainult: „Jah, jajah, ära põe.“ Lahing oli juba alanud ja ta ei tahtnud sekunditki kaotada; püüdes paagist vabaneda oleks ta pidanud pikeerima ja siis uuesti järsult kõrgust võtma.“

Praeguseks olid Jacki laubal higipiisad ja ta muutus oma toolil rahutuks. „Mul oli veel lauge pööre pooleli, kui Don esimest Zerot tulistama hakkas. Pean ütleva, et tal vedas, ta oli veel kaugel, aga Zero süttis kohe ja lennuk kukkus alla. Don hakkas kõrgust koguma

ja püüdis Validele sappa võtta, mina jätsin oma manöövri pooleli ja mul õnnestus temaga liituda. Valid andsid metsikult tuld, aga me olime näinud ka tunduvalt paremaid kuulipildureid.“

Seda ise märkamata esitas Jack kätega lahingu koreograafiat. „Varsti õnnestus Donil lähimat Vali tabada. Ta kuulid tapsid kõigepealt kuulipilduri ja siis sai ta ilmselt pihta pommile, sest lennuk plahvatas tulekerana. Mina olin selleks ajaks ühele teisele Valile sappa võtnud ja ta alla lasknud. Jones ja Becker, meie lüli ülejäänud kaks lendurit, olid kumbki ühe Zero maha võtnud.“

Jack uuris taevast, nagu oli seda teinud kokpitis. „Nüüd võitlesime kaheksakesi kolme Zero ja seitsme Valiga. Üks Zerodest lihtsalt plahvatas õhus, keegi meist ei tulistanud seda ja ma tõesti ei oska öelda, mis seal juhtus. Selleks ajaks oli lahing üsna ühepoolne, kuna Validest ei ole Corsairidele vastast ja kaks allesjäänud Zerot olid ametis oma naha päästmisega, suutmata pommitajaid kaitsta.“

Vastavate käeliigutustega elas Jack lahingut nüüd pigem läbi, kui rääkis sellest Kayle. „Ma olin mõneks ajaks Doni silmist kaotanud, aga kuulsin, kuidas ta raadiosse karjus: „Võtsin maha kolmanda Zero!“ Küsisin temalt, kus ta on, ja ta ütles, et jahib parasjagu kolme Vali. Vaatasin ringi ja nägin paremat kätt endast madalamal sellist formatsiooni. Nägin, et üks Zero oli tal sabas. Becker sööstis Zerole kallale nagu pistrik tuvile ja päästis seekord Doni suled. Sel hetkel oli tal jäänud elada veel üks tund, aga seda me muidugi ei teadnud.“

Kui Jack naasis viimase kui järsu pöörde ja enda päästmiseks tehtud rutaka põikeni mällu söövitatud lahingusse, nõjatus Kay samuti ülima keskendumisega ettepoole. Endiselt oma liigutusi teadvustamata kummardus Jack samuti toolil ettepoole, otsekui püüaks jälle lennuki juhtseadmetest haarata ja uuesti lahingut pidada, ainult et seekord Doni päästmiseks.

„Ma võtsin Doni kõrvale, et pommitajad kätte saada, aga Valid olid oma pommilaadungi vähima mõjuta alla visanud ja hargnesid, et koju põgeneda. Varupaak rippus ikka veel Doni lennuki küljes.

Me patrullisime sillapea juures veel ühe tunni, siis tulid meid asendada kaheksa P-38 hävitajat ja me hakkasime tagasi Munda poole lendama.“

Jacki näol oli vaevuaimatav naeratus, teda läbistas jälle lahingujärgne adrenaliinipahvak. „Don juubeldas. Ta oli maha võtnud kolm Zerot ja ühe Vali, ta kogutulemus oli juba kolmteist ja pool lennukit. Ma nägin, kuidas ta kokpitis rõõmustas ja võitluse auru välja lasi. Jones ja Becker liitusid meiega ja me võtsime nüüd rahulikult. Valvsuse kaotavad ainult surnud lendurid, nii et me jälgisime kõiki mõõdikuid ja kogu taevaalaotust nii nagu alati.“

Kay sai siseringi naljast aru ja naeratas, aga seda Jack ei märganud.

Ta jätkas. „Umbes poolel teel Mundasse hüüdis Jones: „Betty madalal kella kahe peal, suundub põhja!“ Ja seal see oligi, üksik Betty kahemootoriline pommitaja, arvatavasti luurelennul. Don lubas selle alla võtta ja ütles: „Ma kukutan selle merre – jälgige mängu!“

Jacki silmadesse tekkis uus murepilv. „Me püüdsime teda ümber veenda, aga ta tegi kaabet ja ma lendasin talle järele. Betty lendur hakkas varju otsima. Tema all oli hele pilv ja ta hakkas selle poole laskuma. Kui Betty pilveni jõudis, võttis Don kassi ja hiirt mängides hoogu maha. Ta kavatses lasta Bettyl pilve põhjapoolse serva alt välja ilmuda, me nägime seda serva umbes ühe miili kaugusel, ja siis ta maha võtta. Mina olin Donist umbes kolmsada jalga kõrgemal, temast paremat kätt. Kõik sõltus sellest, kas Betty jätkab samal kursil ja kõrgusel, aga me olime sellist asja varem teinud.“

Ikka veel kibedate mälestustega võideldes püüdis Jack keskenduda. „Korraga nägin, kuidas pommitaja nagu lögismadu läbi pilve ülespoole sööstab, mootorid mõirgavad ja sabas istuv kuulipilduja annab tuld. Don oli Bettyle liiga lähedale hiilinud, ta ei olnud hoogu piisavalt maha võtnud, nii et ta lennuk oli Betty kohal. Kuulipildur oli ilmselt pilve peal ta varju näinud ja öelnud lendurile, mida teha.“

Otsustava hetkeni jõudnud Jack hakkas toolil vingerdama. „Niipea kui kuulipildur Doni sihikule sai, nägin, kuidas Doni lennuki

mootorikatted küljest lendasid. Mõne sekundi pärast oli japs Doni mootori põlema pannud ja kui üks kuul ta tühja varupaaki tabas, oli kõik läbi.“

Ta hääli oli ühetooniliseks ja jäigaks muutunud nagu lakk puidul.

„Kuna paagis olid ainult kütuseaurud, oli see sama tappev kui pomm. Doni lennuk lendas plahvatuse tõttu tükkideks, mootor rebenes küljest ja kukkus, suitsujutt järel, alla ja mõlemad tiivad murdusid kere küljest lahti. Don kukkus lennuki kerega alla nagu nool, otse alla, aga tiibadel võttis ookeani kukkumine päris kaua aega. Mäletan, et vaadates, kuidas tiivad laperdades alla kukuvad, mõtlesin ma sügislehtedele, punastele ja kollastele vahtralehtedele.“

Järgnes pikk vaikus, mida Kay katkestada ei söandanud. Jack sulges silmad ja hingas sügavalt sisse, nagu ta oli teinud ka siis, kui sai aru, et ta sõpra enam ei ole.

Lõpuks hakkas ta uuesti rääkima. Lugu ei olnud veel läbi.

„Ma pidin ennast tegutsema sundima, sest Betty sukeldus jälle pilve alla. Nii Jones kui Becker olid samuti laskunud, et Doni rünnakut vaadata, ja nad olid juhtumisi tulistamiseks heal positsioonil. Betty pidas pärast seda, kui Don oli alla kukkunud, vastu veel ühe minuti, aga tal polnud mingit lootust. Jones tegi Bettyle lõpu peale ja see kukkus juhitamatult merre. Teine õlilaik seal lähedal tähistas paika, kus Don oli ookeani kukkunud. Midagi muud veepinnal näha ei olnud.“

Jack vaatas Kayle üle terrassi otsa. Naise kulmud olid kerkinud nii kõrgele kui üldse võimalik. Jack pidi edasi jutustama.

„Me olime kolmekesi kõik täiesti sassis ja ma ei mäleta tagasilennust mitte midagi. Mäletan ainult seda, et maandusin ja ruleerisin parkimisalale ja siis suri mootor välja, kütus oli otsas. Kui ma lennukist välja ronisin, tuli Doni meeskonna kapten ja vaatas mulle otsa. „Doni pole enam,“ ütlesin talle. Kapten kõndis minema. Ta ei öelnud midagi, aga samas me ei rääkinudki sellistel hetkedel kuigi palju. Neid tuli lihtsalt liiga sageli ette.“

Nüüd toetus Jack vastu seina ja lasi kätel sülle vajuda. Ehkki ta oli peaaegu sama kurnatud nagu pärast lendu, pidi loo viimane osa veelgi

rohkem energiat võtma. „Ma istusin langevarjule ja toetasin pea kätele. Ma olin kaotanud parima sõbra, oma lüli juhi. Olin ohtu näinud, aga ei olnud õigel positsioonil, et teda aidata. Ma ei saanud muud teha kui vaadata, kuidas mu sõber surma saab.“

Kay otsis kohmerdades käekotist taskurätti. Jacki loo kuulamine oli tema jaoks täiesti selgelt piinav, ja ometi, nagu ta ka enne ütles, oli ta just seda kõik need aastad kuulda tahtnud.

Jack vaikis, kuni Kay tundus olevat valmis edasi kuulama. „Ma usun, et istusin seal terve tunni, võib-olla ka rohkem, aga ma mõtlesin tõesti ainult Doni kaotamisele. Miski ei saanud teda enam tagasi tuua, aga ma püüdsin ette kujutada, et ta istub sealsamas minu kõrval, nagu ta seda ikka teinud oli. Ja hetkeks arvasingi, et ta on seal, aga see tunne kadus järgmisel hetkel ja siis olin jälle ainult mina ja mu lennuk.“

Jack uuris korra õlesilti, kiskus selle pudelilt maha, rullis kuulikeseks ja vaatas uuesti üksikõiksele merele. „Pärast seda kaotas lendamine pikaks ajaks kogu võlu. Ma lendasin, tulistasin pidevalt japside lennukeid alla, aga ma ei olnud enam südamega asja juures.“ Ta nipsutas paberkuulikesse kaugemale.

Kay nuttis hääletult, pisarad kogunesid laugudele, veeresid siis mööda põski alla ja kadusid krae vahele. Pärast ootust, mis tundus Jackile kohutavalt vaevaline, tupsutas Kay põsed kuivaks, lasi pilgul veel viivu horisondil puhata ja vaatas siis uuesti Jackile otsa.

„Aitäh, et te mulle sellest rääkisite,“ ütles ta kindlal toonil. „Mulle tähendab väga palju, et ta ei kannatanud. Ta on surnud, aga mul on parem teada, et ta suri sel moel, tehes seda, mida ta üle kõige armastas. Ta armastas mind väga, ma tean, aga tema suurim armastus oli lendamine.“ Tal õnnestus näole manada napp naeratus. „Nüüd tean, et ta suri õnnelikuna,“ ütles ta.

Jack ei osanud midagi peale hakata ja püüdis elu kohta paari banaalsust pomisedes Kayd lohutada.

Kay vaatas talle otse silma ja Jackile oli selge, et pelgast sõnakõlksutamisest naisele ei piisa. „On aeg edasi liikuda,“ kuulutas Kay.

„Ma ei kavatse rohkem minevikule mõelda. Kogu selle aja olen ma Donile mõelnud, tema surmale, aga nüüd alustan otsast peale. Saan seda teha tänu teile. Juba praegu on liiga palju aastaid möödunud. Kuus aastat on pikk aeg.“

Ta tõusis ja sirutas käe Jackile, kes oli ennast samuti jalule ajanud. „Vesilennuk läheb lõunasse reedel, eks ole? Ma pean veel üheks ööks siia jääma. Kas teil on vabu ruume? Ja kui teil juhtumisi ei ole, kas ma saan siis peatuda seal, kus lennuk maandus?“

Jack surus naise kätt ja sügas siis kukalt, püüdes lennugraafikut meelde tuletada. „Jah, see läheb reedel, varahommikul. Minu meelest kell kuus. Kontrollime selle igaks juhuks üle. Mul vist on siin kuskil graafikud.“ Noogutades astus Jack onni ja püüdis paberit leida. „Aeg-ajalt läheb mõni lennuk ka Guadalcanali kaudu,“ hüüdis ta naisele. „Need pole kuigi mugavad, peamiselt veavad kaupu ja kaubaks võib olla kõik kütusest kodulindudeni. Igal juhul homme varahommikul väljub üks lennuk.“

Olles mõned minutid kohviplekiliste paberite hunnikutes tuhlanud, tunnistas ta lõpuks Kayle, et hotelliomaniku kohta ei pööra ta paberimajandusele piisavalt tähelepanu.

Kätt päevinäinud kirjutusmasinale toetades tõmbas Kay välja jupi kokkuseotud kirjutusmasina linti. Ta naeratas ja ütles, et talle piisab teadmisest, et saab varsti jälle Ühendriikide suunas teele asuda.

„Me peame veel teile öömaja leidma,“ ütles Jack. „Mul on kolm vaba majakest. Üks on siin üleval, teine selle künka taga ja kolmas seal sadama kohal.“ Jack osutas selget suunda näitamata siia- ja sinnapoole ja varjas tõsiasja, et tal oli veel üheksa tühjana seisvat majakest.

„Merevaade oleks hunnitu,“ ütles Kay.

Selle peale võttis Jack naise nahkkohvri. „Siis palun järgnege mulle ja olge ettevaatlik: siinsed rajad pole just sillutatud.“ Ta juhatas naise mööda palmide ja suurte muruplatside vahel looklevat teed alla onni juurde, mis meenutas tohutut poolenisti maa sisse kaevatud vaati. Ehkki see oli väikesest kaarhallist ümber ehitatud, oli selle

algne sõjaväeline otstarve nutikalt puitkonstruktsioonide, lisatud akende ja värvi abil ära peidetud. Tulemuseks oli üsna hubasena mõjuv eluase.

Onni katusel, poolkaare kõrgemas osas, paiknes kahekordne rida avatud ventilatsiooniluke – nagu väikeste tõntsakate tiibadega selgroog. Terrassilt avanes täiesti võrratu vaade, lopsakad palmid ääristamas sügavsinist ookeani.

Jack andis üle võtme, mille raskele puidust hoidjale oli kirjutatud number 9. „Ma jätan teid omapäi. Kui tahate ennast vette kasta, siis see rada sealt viib mere äärde. Me paigaldasime rannale mageveedušid. Lõuna saab valmis umbes tunni aja pärast, nii et tulge minu onni juurde ja läheme sealt söögimajja.“

Ta jättis Kay ennast sisse seadma ja marssis tagasi oma onni juurde künkjal.

„Martin! Kus sa konutad, sa igavene rott? Martin!“ karjus Jack ja varsti ilmus uksele Martini naeratav nägu.

„Jah, isand?“ küsis ta, teades väga hästi, et kõigist pilgetest ärritas Jacki kõige hullemini see, kui teda isandaks kutsuda.

„Martin, mine Wilma juurde ja lase tal pisut peenem lõunasöök teha. Ütle talle, et ta teeks lõunaks seda, mida kavatses õhtusöögiks teha, või siis võib-olla tehku seda väärt toitu, mida me söime, kui asehaldur õhtusöögile jäi ... Ma ei mäleta, mis see konkreetset oli, aga see oli hea. Ta teab.“

Martin oli juba teel, kui vastuseks hüüdis: „Jah, isand, otsekohe, isand, jalamaid, härra,“ ja lõi märke ronides vilet. Jack vangutas pead, loputas kaela ja nägu ning suunas siis tähelepanu laual losutava jõletu paberihunniku sorteerimisele.

Pool tundi hiljem sai ta lauda vaadata rahuldustundega. Seal, kus olid olnud korratud dokumentide hunnikud, oli nüüd puhas ja korras laud, kõik paberid paigutatud jõupaberist kaustadesse, ja värselt välja kaevatud kontoritarbed, nagu näiteks kirjutusmasin ja alusega sulepea, olid nüüd sätitud nii, et neid sai kasutada. „Kui ma vaid suudaksin

sedal nädal aega niisuguses korras hoida ...“ porises Jack nina alla, aga ta mõtte katkestas rõõmsameelne hää ukselt.

Ta pöördus ja nägi Kayd, naise ümber tuksles päikesevalguse hiilgav aura. „Hei, Jack ... ma tean, et tulin varem, aga mis oleks, kui läheksime enne lõunat jalutama?“

„Muidugi, üks hetk,“ soostus Jack lauale viimast pillku heites. Ta läks üleni säravale Kayle vastu, naine oli tõmmanud selga kõige kohase, õhukese värvilise suvekleidi.

Jack pidi endale meelde tuletama, et ei jääks jõllitama, ja püüdis kõigest väest teda kohelda nagu tavalist külastajat.

„Mu kliendid lähevad enamasti mööda seda rada randa ja siis teevad seal ühe ringi ja siis tulevad sealt – siia see ei paista – tagasi hotelli juurde,“ selgitas Jack, illustreerides oma juhiseid laiade ebamääraste parema käe viibetega.

„Mulle sobib!“ vastas Kay ja hakkas kiirel sammul künkast alla minema. Jack astus paar pikemat sammu, et talle järele jõuda. „Kas pole kummaline, et juba paar aastat pärast sõja lõppu näeb see kant siin juba nii hea välja?“ küsis Kay, kui Jack tema kõrvale jõudis.

Jack pidi nõustuma. „Jaapanlased kaitsesid Tulagit viimase meheni – me pidime hullusti vaeva nägema, et see neil käest võtta. Hiljem rajasime sellele saarele siin vesilennukite baasi ja seepärast jaapanlased selle ka ette võtsid. Selle koha nimi on tegelikult Halavo laht ja see ei kannatanud nii hullusti kui Tulagi. Aga palmidest on kahju,“ lisas ta ja osutas mürskudega maha niidetud palmide kändude poole.

„Jah, läheb ilmselt palju aastaid, enne kui need tagasi kasvavad,“ lausus Kay. „Hea, et mõnedki alles jäid.“

„Just nimelt. Mõnel saarel, näiteks Tarawal, pommitati enne sissetungi nii kõvasti, et püsti ei jäänud ühtegi puud. Seda kutsuti Spruance'i juukselõikuseks Mitscheri šampooniga – mäletate neid admirale?“ Ta kahetses otsekohe, et oli sõja teema juurde jäänud.

Aga paistis, et sellest pole midagi. „Jah, mäletan,“ ütles Kay peatudes ja Jackile otsa vaadates. „Küllap oli sõjal ka kergem pool.“

Nüüd tajus Jack naise hääles julgustust jätkata.

„Oli tõesti, eriti ajal, kui Don veel elus oli. Me lollitasime nii palju ja tundsimme ennast pea kogu aeg hästi ... ja see oli nii vajalik. Sõdimises ei ole midagi ilusat ja kui naerda ei saa, siis on see täiesti talumatut. Me lõõpisime, et kuskil pilvedes on taevavärvad, kus passib püha Peetrus ja tegeleb uute asukate juurdevooluga.“

„Tõesti?“

„Tõesti. Isegi lahingülesandeid täites juhtisime teineteise tähelepanu paljutöötavatele pilvemassiividele,“ lisas Jack. „Ja siin pole kunagi puudust pilvedest, mis võiksid sobida taevavärvadeks,“ ütles ta ja osutas ühele eriti suurele ja ilusale rümpilvele mere kohal.

„Ühesõnaga, kohaned olukorraga nii hästi, kui suudad,“ lausus Kay, kelle kerge samm teda nüüd veelgi kiiremini mäest alla viis. Jack järgnes talle, vaatas vahepeal vilksamisi naise väikest kogu ja hoolitses siis jälle selle eest, et ebatasase raja kividel või puujuurtel mitte ninuli lennata.

Veepiiril jõudis ta naisele järele. „Põliselanikud on sõjast väga kiiresti toibunud,“ ütles ta, osutades kaldal kihavale turule, kuhu nad mõne sammuga kohale jõudsid.

„Paistab tõesti, et nad on täitsa kenasti otsa peale saanud,“ ütles Kay ja võttis letilt kätte mingi mere-eluka. „Mis see on?“ küsis ta.

„Ega mina ka tea,“ vastas Jack naeratades, „aga kui Wilma selle potti viskab, siis maitseb see oivaliselt.“

„Kes on Wilma?“

„Wilma on mu trumpkaart. Kui hotelli täistuuridel tööle saan ja konkurendid hakkavad siia trügima, siis ei suuda neist keegi pakkuda nii head toitu, kui hotell Tulagis pakutakse.“

Jackil taipas, et raevukas konkurents turismisektoris ei ole kuigi tõenäoline, aga otsustas mitte selle teemaga edasi minna.

„Wilma on siinse saarestiku parim kokk. Ta on kuidagi Martini sugulane, väga kaugelt. Kui ma siia jõudsin ja mul kokka vaja oli, siis ütles Martin, et kaaluda tasub ainult üht inimest. Ta töötab minu juures, aga teeb iga päev süüa ka tervele oma perele. Ma maksan talle piisavalt,

et ta midagi muud tegema ei peaks, ja kõik on rahul. Vastutasuks hoolitseb ta selle eest, et keegi ei lahku mu hotellist tundega, et talle on pakutud viletsat toitu.“

„Tundub olevat suurepärane asjakorraldus,“ möönis Kay naeruturtsatusega.

„Ongi. Ja et see nii jääks, vaatan hoolega ette, et ma kogemata kõõki ei koperdaks. Ma ei oska nimetada ühtegi koostisosa ega tea isegi toitude nimesid, aga mu külastajad nõuavad alati lisaportsu. Muide, eelmisel aastal tõin ma talle Austraaliast makarone, lihtsalt prooviks, kas ta leiab neile kasutust, ja sain sellele küsimusele vastuse, kui kõik saare lapsed hakkasid kandma ühesuguseid käevõrusid ja kaelakeesid.“

Kay naerukihin pani ta pea ringi käima. See tunne ajas ta elevile, ta ei olnud juba terve igaviku midagi niisugust tundnud.

Nende jalutuskäik hakkas jõudma kohta, kus nad pidid otsustama, kas valida üks märke tõusvatest radadest või minna edasi suure sadama juurde. „Kas me saaksime ka sadamale pilgu peale visata?“ küsis Kay.

Jack noogutas. „Noh, lähme muidugi, aga teeme ruttu – ma näen juba Wilmat peamaja juures, vaatab meie poole. Täna lõuna on ainult meile teiega.“

Kay oli siiralt üllatunud. „Mida ... teil pole teisi külastajaid?“

Jack punastas ja puuris vasaku jalaga maa sisse auku. „Noh, ei – praegu, täna mitte. Aga kui päriselt hakatakse siia kanti reisima, küll neid siis tuleb,“ lisas ta rõõmsameelselt.

Kay pöördus temast eemale ja jooksis suure kai juurde, mis sirutus kaldast umbes neljakümne meetri kaugusele ookeanile, kus vee hele-sinine värvus asendus tumeda tooniga. „Kui võrratu!“ hüüatas naine alla ookeani vaadates. „Vesi on nii selge, et ma näen põhja – ja ma ei saa isegi aru, kui sügav siin on!“

„Siin on umbes viis meetrit,“ ütles Jack. „Ma olen näinud külastajaid siin sisse hüppamas, aga palun ärge seda praegu tehke!“

„Õige, me ei saa Wilmat ootama jätta.“ Jälle helisevalt naerma puhkedes jooksis Kay edasi, vaatama lennukit, mille Jack oli kaist

umbes viieteistkümne meetri kaugusel poi külge sidunud. „Kas see on teie lennuk?“ päris Kay. „See ei näe minu arust üldse hävituslennuki moodi välja!“

Jack astus Kay kõrvale. „Noh, teie arvamus on õige – see on luure- ja vaatluslennuk. Rahu ajal pole hävituslennukid kuigi toredad. Vaja on midagi praktilisemat, mitte kuut kuulipildujat ja kohutavat kütusekulu. See on OS2U Kingfisher, Voughti ehitatud, ja USA merejalavägi on neid kasutanud luure- ja päästelennukitena. Pärast sõda, kui ma otsustasin siia tulla, läksin mereväe jääkide oksjonile ja ostsin kommiraha eest kaks niisugust. Teine lennuk seisab varuosadena Sydneys – neist jätkub päris pikaks ajaks. Mul on ka hooldusleping suure saare lennuvälja mehaanikutega. Ja nii mu ühest lennukist koosnev lennuvägi töötabki,“ võttis Jack oma jutu kokku.

„Ilus lennuk,“ ütles Kay pead küljele kallutades.

„Päris kindlasti, ja võrreldes kõigi muude lennukitega, mida ma juhtinud olen, lendab see nagu linnuke. Tegelikult usun, et sõda oleks mulle paremini istunud, kui oleksin juhtinud mõnd päästelennukit, mitte hävitajaid, aga seda ütlen ma tagantjäreletarkusena. Seda erutust, mida pakub hävituslennukiga lendamine, kuskilt mujalt ei saa, aga praegu eelistan kindlasti seda lennukit.“

Nüüd seisis Wilma peamaja terrassil ja metalltriangli helistamine oli piisavalt selge märguanne, et tuleb mäest üles lõunale rutata. „Tulge, Kay, hakkame astuma. Ajame veel Wilma oma uimerdamisega närvi,“ ütles Jack ja juhatas Kay kailt maha. Viivuks imestas ta mõttes, kuidas on võimalik, et nii kena olevus lubab tal ennast puudutada, kuivõrd ta oli naisega koos kailt alla astudes korra ta käsivarrest kinni võtnud.

Nad jõudsid kiiresti üles tagasi ega olnud endale ilmselt Wilma raevu kaela tõmmanud, sest lõunasöök oli tõeline maitsete pidu. Kuna rohkem kedagi söömas ei olnud, siis sai Jack kogu Kay tähelepanu endale ja tundis ennast naise pilgu all ülimalt hästi, värske ja elusana. Midagi niisugust ei olnud ta kogenud juba väga kaua.

Hiljem läks Kay terrassile, aga selleks ajaks oli päev väga palavaks muutunud. Ta hoidus varju ja istus toolile, vaatas, kuidas kuldne pärist-lõunane päike lahel sädeleb. „Nii peabki elama ... Ma pole ennast juba ammu nii hästi tundnud. See on taevalik paik!“

Jack väljus majast just õigel hetkel, et komplimenti kuulda. „Mul on hea meel, et see teile meeldib – see mu siia meelitaski.“ Ta pakkus Kayle kõrges klaasis jääteed.

„Jääkuubikud Saalomoni saartel?“ imestas Kay klaasi tänuliku noogutusega vastu võttes.

„USA sõjavägi. Teate, nad keeldusid sõdimast, kui neile mõningaid hüvesid ei pakutaks. Kogu sõjategevus oli siin pikka aega noatera peal ja varusid oli vähe, aga hiljem toimetasid varustusosakonna omad siia külmkapid ja isegi jääkuubikute masinad. Ma ostsin Guadalcanali väeosalt külmkapid, segumasina, need onnid ja veel hea hulga asju.“

Jack kõlistas jääd klaasis. „Need viidi sõja lõppedes lattu seisma ja jääkuubikute masinaga vedas, kuna kohalikud ei osanud seda tahta. Arvatavasti olid need asjad juba maha kantud ja keegi ei tahtnud neid tagasi. Liiga palju paberimäärimist, transporti ja muud jama. Neil on praegugi veel natuke ülearust kraami ja nad tahavad sellest lihtsalt lahti saada.“

Kay vaatas uuesti peamaja poole. „See oli siis sõjaväe onn?“

„Jah, see on väike kaarhall, tegelikult pigem kaaronn. Valmis, kerge püsti panna, kerge teisaldada, müüdi maha, kui Ameerika väed lahkusid. Te ei usuks, kui palju neid siin sõja lõppedes oli. Mõned on endiselt lahti pakkimata ja mul on neid kaheksateist. Olen praeguseks kokku pannud ainult kümme – ei, üksteist, ühte kasutan all kai juures angaarina –, aga ma usun, et pean neid edaspidi rohkem üles panema.“

Jack silitas käega lauda, mille kohalik puusepp oli katuseserva paigutanud. „Ma püüan ka ühe vana istanduse peamaja üles ehitada, aga see nõuab rohkem tööd ja aega, kui ma arvata oskasin. Nii et kuni ma selle valmis saan, elan selles onnis.“

Siis rääkisid nad Jacki hotelliärist. Rääkides püüdis Jack veel kord meelde tuletada, kus ta Kayd varem näinud oli, aga ei saanud hakkama. Ta teadis, et naine tundub tuttav, aga isegi kui sellest sõltunuks ta elu, ei suutnud ta üksikasju meenutada. Mingil hetkel otsustas ta jätta vastuse leidmise oma alateadvuse hooleks ja suutis siis paremini vestluses kaasa lüüa.

Selgus, et Kayd huvitas kõik, mida ta rääkis. Kay uudishimu oli piiritu ja tema seltskonnas tundis Jack, et teda hinnatakse. Kõik ta lood Saalomoni saartele ümber asunu elust kutsusid esile turtsatusi ja puhuti ka naerulaginaid ja Jack märkas, et on sattunud sõltuvusse neist armsatest vaiksetest helidest, mida naine kuuldavale tõi.

Nad ajasid juttu, kuni päike läänekaarde vajus, ja jätkasid vestlust sooja pimedas öös. Mõlemale tundus, et jututeemad ei saa kunagi otsa, ja ehkki kumbki seda ei välja ei öelnud, nautisid nad mõlemad seda tunnet.

Kui lindude sädistamine nende ümber vaiksemaks jäi, võttis Jack ette ebameeldiva teema, mis tundus rippuvat niiskes aromaatses õhus. „Jube kahju, et lend ookeani taha nii varsti lahkub, juba homme hommikul. Mulle oleks meeldinud, kui sa siin pisut kauem peatuksid.“

„Tegelikult ma tahtsingi sellest sinuga rääkida. Ruumi paistab sul praegu olevat. Nimelt on mul nagunii praegu kolm nädalat puhkust ja alguses oli mul plaanis tagasiteel Bostonisse tädi juurest Santa Barbarast läbi põigata, aga tegelikult meeldiks mulle vesilennuki tagasitulekuni siia jääda, võib-olla tutvuda vaatamisväärtustega ja õppida seda paika pisut paremini tundma – kui sul midagi selle vastu ei ole?“ Kay part-satas selle viimase osa välja nii, nagu oleks juba mõnda aega mõttes sõnu paika veeretanud.

Jack vaatas talle otsa ja naeratas.

„Noh, meil pole just kõik ruumid välja üüritud, seda pole veel kunagi juhtunud. Sa võid jääda nii kauaks, kui soovid. Tegelikult viiksin ma su meeleldi lennukiga mõnele kõige paremate vaadetega ringile. Üks võrratu ots viib Bougainville'i ja tagasi, ja kui sind huvitab, siis

saame Kingfisheriga minna mõnele väikesele saarele Pilu juures. Piluks kutsutakse siin New Georgia väina, see jääb kahe saarteriba vahele. Pealegi, kui sa Guadalcanalil Bill Peetile sõna jätad, siis võib-olla saad ennast sokutada mõnele sealt mööduvale kaubalennukile, kui peaks juhtuma, et kibeled lahkuma.“

Kay säras üle näo. „Võrratu! Ma saadan tädile telegrammi ja ütlen, et jäin lennukist maha ega pääse siit niipea minema. Tegelikult eelistan ma temaga kohtumise täiesti ära jätta, ta on maailma kõige tüütum inimene.“ Ta vajus natuke näost ära. „Ee ... kuidas ma siit telegrammi saata saan?“

Jack soovitas tal sõnumi paberile kirjutada ja see Martini kätte anda; too hoolitseb selle eest, et see Briti konsulaadi telegraafi kaudu saadetud saaks. Naeratus ei lahkunud Kay näolt terve vestluse jooksul ja iga kord, kui Jack teda naeratamas nägi, tundis ta, kuidas süda rinnus hüppab.

Kay läks oma onni, aga alles pärast seda, kui Jack oli näidanud talle kõiki lõunapoolkera tähtkujusid, mida teadis. Loomu poolest alati omaette hoidnud, ehk koguni selle nimel pingutanud Jacki jaoks oli erakordselt meeldiv, kui keegi ta juttu jagamatu tähelepanuga kuulas ja eriti veel talle nii soojalt naeratas, nagu Kay tihti tegi.

Oma onnis otsis Jack üles Nortoni täheatlase, mille ta oli mitme aasta eest Sydneyst otnud, et tähti meelde tuletada. Kui ta voodisse kaasa võetud raamatu taha magama jäi, särasid Kay silmad ta unenägudes nagu Siirius ja Canopus ja lõunapoolkera taevasse oli ilmunud uus ere tähtkuju.

Mis Kayse puutub, siis tema püsis ärkvel veel kauem. Nüüd, üksi jäänuna, oli tal aega seedida, mida ta Jackist arvab. Otsustav pilk mehe hallides silmades oli talle otsekohe meeldinud ja kunagi minevikus murtud nina andis ta näole teatava riika tõsiseltvõetavuse ja ka salapära, mida oleks tore lähemalt uurida. Kayd üllatas, kui väga

mees selja tagant Doniga sarnanes: mõlemal oli lihaseline keha ilma vähima vihjeta, et selle hankimiseks oleks vaeva nähtud. Aga Jack oli pisut pikem, kui Don oli olnud, ehk peaaegu meeter üheksakümmend.

Eestvaates erinesid Jacki taanduv juuksepiir ja pruunikad lühikesed juuksed väga Doni taltsutamatus lokipahmakast, mis viisid mõtte erutunud Iiri setterile. Samuti eestvaates – Jacki häbelik naeratus sulatas Kay südant. Aga Jacki jutud olid kaks meest, surnu ja elava, tema peas kokku sulatanud ja Kay märkas, et ei osanud nüüd neist eraldi mõelda.

Olles tükk aega nende tähelepanekute üle juurelnud, jäi ta magama, mõeldes, et ta peatumine siinses hotellis kujuneb tööpoolest vägagi mälestusväärseks.

3.

Jack McGuire ei olnud mereväe sõja-eelsete lendurite valdava osaga samast tõust, aga sõjaaegses mereväes oli ta tavaline. McGuire perekonna kodu asus Nebraskas, umbes kaheksa kilomeetri kaugusel Wintonist. Perekond oli sinna kanti kolinud 1923. aastal, kui Jack ja ta kaksikvend Tony olid kahe-aastased. Varsti, 1924. ja 1926. aastal sündisid õed Anna ja Emily. Alguses elasid nad kaunis vaeselt. Aga vaimu poole pealt läks hästi, Jack ja Tony õppisid koolis korralikult ja nende hinded olid klassi parimate hulgas. Nad hoolitsesid ka kohusetundlikult perekonna loomade eest ja said alatasa maakonnalaatadel auhindu. Tänu tublile tööle hakkas nende talu järjest rohkem sisse tooma ja nad laiendasid seda pidevalt.

Winton erines paljudest teistest väikelinnadest selle poolest, et seal oli lennuväli. See oli sõna otseses mõttes väli, kahesaja meetri pikkuse tolmuse lennurajaga. Tavapärase maandumis- või stardipaigana seda kuigi palju ei kasutatud, aga varulennuväljana kasutasid seda näiteks lendtsirkused* ja tõrkuma hakanud mootoriga postilennukid. Lennuväli oli baasiks Vanale Joe Seligile. Joel oli päevinäinud kahekohaline ja kahe-tiivaline Avro 504, mille ta oli esimese maailmasõja lõpus Inglismaalt koju toonud, ehkki keegi ei teadnud, kust ta selleks raha sai või kuidas kõik korraldas.

Joe kulutas sellele lennukile kogu oma raha, lappis selle kokku, tugevdas väsinud raami ja hooldas mootorit, nii hästi kui oskas. Ta elas väikeses talus lennuvälja lähedal, aga talupidamine ei olnud teda

* Lendtsirkuseks nimetatakse nii lõbusõite kui ka lennusoosid ja enne teist maailmasõda oli see üsna levinud. *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

kunagi köitnud. Ta oli lendur. Tal oli rohkem lugusid läänerindelt kui kellelgi teisel ja sellised poisid nagu Jack ja Tony olid tänulik publik, täis tahtmist kuulda ikka ja jälle iga õhulahingu kohta, sest Joe andis oma lugudele iga kord pisut erineva tooni. Mõned täiskasvanud sõandasid väita, et Vana Joe lasi tõel harva head lugu rikkuda, aga poisid hindasid ta jutte väga kõrgelt.

Pühapäeval pärast jumalateenistust kogus ta Wintoni poisid enda juurde angaari. Ta lasi mõnel neist kokpitis istuda ja juhust sikutada, oma käega kõrgustüüri ja kaldtüüri liikuma panna, oma jalgadega pedaale tallata. Kõik poisid said range järjekorra alusel lenduri kohal istuda ja nad kõik vaatasid, kuidas Joe oma pühapäevaõhtusele sõidule läks, ning vandusid, et ühel päeval saavad ka neist lendurid.

Aga enne kui nad ise lendama said, ehtasid nad lennukimudeleid. Selles tegi Jack alati Tonyle ära. Ta sõrmedes oli anne tiibade kuju tunnetada ja ta pilk tabas täpselt, kui propeller oli täiuslik. Ta lennukid olid eri sorti: mõned purilennukid ja mõnel oli kummipaelaga mootor.

Samas oli Tony rohkem spordile keskendunud kui Jack. Nad mõlemad olid pesapallis osavad, aga Tony oli kiirem jooksja. Nii et kui teda ajas liiga närvi see, et Jack temast oma totakaid lennukeid ehitades eemale hoidis, võis Tony töö vennal käest kahmata ja tal eest ära joosta ja lennukit ise hilise õhtuni kuskil aasadel lennutada. Tema auks peab ütleva, et ta ei lõhkunud kunagi ühtegi lennukit ja oma südames ei olnud Jack Tony peale üldse vihane. Pigem ehtas ta mõned lennukid just selleks, et Tony neid lennutada saaks. Nad olid lähedased, kõigi nende aastate jooksul.

Tony võis Jackile tundide kaupa küüni taga pesapalliväljakul viskamist õpetada, kuni Jack selle korralikult käppa sai ja suutis koolis kõigile lööjatele koha kätte näidata. Kättemaksuna Jacki suutlikkuse eest lennukimudelite alal võis Tony oma kaksikvenda pilgata, kuni too mütsi maha viskas ja mossitades minema marssis, vandudes, et ei tule enam kunagi pesapalliväljakule. Aga kui õhtu kätte jõudis, olid

nad alati jälle leppinud, rääkisid lendamisest, pesapallist, kalapüügist ja (natuke hilisemas eas) tüdrukutest.

Kaheksateistkümnepäevaseks saades tuli Tony koju kirjaga. Ta varjas seda kõigi eest, või vähemalt ta ise uskus seda, aga kaksikutel on raske teineteise eest midagi varjata. Kui Jack kirja Tony peidupaigast küünis välja otsis, nägi ta sellel embleemi „Ameerika Ühendriikide lennuvägi“.

Jack pani kirja seina sisse peidukohta tagasi ja marssis otseteed Tony juurde.

„Sa kavatsed minema joosta, on ju? Lähed lennuväkke, mis? No kuule, mõtled sa seda tõsiselt?“

Tony haaras tal käsivarrest ja vedas Jacki sõnagi lausumata küüni.

„Ära hinga kellelegi, kuuled! Kui sa ükskõik kellele ütled, siis murran ma su käe ära!“ partsatas Tony, kui nad olid küüni sisse jõudnud.

„Ole nüüd, Tony, mida sa enda arvates teed? Isa arvab, et me võtame mõne aasta pärast talu üle!“ tuletas Jack talle meelde.

Tony vaikis tükk aega ja vahtis üht auku seinas. Siis lausus ta: „Kuule, Jack, kui ma siia jään, siis ma suren lihtsalt ära. Talupidamine ei sobi mulle. Ja sulle ka mitte. Lihtsalt tunnista seda endale ja sa saad aru. Me oleme loodud lendama, kuidas sa sellest aru ei saa?“

„Aga kuidas sa seda lõbu endale lubada saad? Pole lootustki, et isa lennutundide eest maksaks. Ja sul endal on ainult kaheksateist dollarit!“ tuletas Jack vennale meelde.

„Ma lähen sõjaväkke ja töötan ennast lennukooli välja,“ lausus Tony enesekindlalt.

„Selleks kulub aastaid ja pole mingit garantiid, et sa sisse saad! Vabalt võib selguda, et sa lihtsalt raiskad seal aega,“ ütles Jack.

„Issand halasta, Jack, ma olen otsustanud ja keegi ei pane mind ümber mõtlema. Ja mis sinusse puutub, siis tee silmad lahti ja vaata seda talu, vaata Wintonis ja terves Nebraskas ringi ja ütle siis mulle, et tahad siia jääda ja elu lõpuni siinsetel põldudel rühmata! See ei ole

minu jaoks! Ma tahan näha, mis on nende põldude taga, täpselt nagu me siis nägime, kui Vana Joe meid lennutiirule kaasa võttis. Maailm on suur ja ma tahan seda kõike näha ja tundma õppida. Ja muide ... kuidas sa üldse tead, et mul on ainult kaheksateist dollarit?“ küsis Tony silmi kissitades.

„No kuule, meil ei ole saladusi. Sina tead ka, kus minu raha on, ja ma olen näinud su kaheksateistkümmet dollarit *ja* Nellie fotot selles augus küüni seinas,“ selgitas Jack. „Ära seda kõike tema kingituse peale laiaks löö – kui sa sõjaväkke lähed, siis on sul raha vaja.“

„Ma kulutan oma raha nii, nagu ise tahan,“ ütles Tony ja lahkus vihaselt puhisedes küünist. Jack jäi mõneks ajaks sinna, püüdis mitte mõelda oma tulevikule niisugusena, nagu Tony selle talle just maalinud oli, ja läks siis õlgu kehitades õhtust sööma.

Õhtusöögi ajal sai poiste isa aru, et midagi on õhus. Ta ei adunud, mis täpselt, aga midagi oli nende kahe selliga lahti, ja John McGuire ei olnud selline mees, kes oleks sallinud saladusi perekonnas.

„Tony, kuidas sul koolis läheb?“ küsis ta taldrikule kartulipudrust mäge kuhjates ja sellele ohtralt rohelisi herneid lisades.

„Enda meelest hästi. Viimasel ajal olen korralikult mataga tegele- nud,“ vastas Tony valvsalt. Järgnes pikk vaikus ja perekondliku õhtusöögi õhkkond hakkas staatilisest elektrist särisema, nii et kõik laua ümber lausa ootasid, et saavad mingil hetkel särtsu.

„Poeg, mis kirja sa täna said?“ nõudis John Tonylt.

„Mis kirja?“ Poiss püüdis asjatult kõrvale põigelda.

„No kuule, see jõupaberist ümbrik, mille sa postkontorist töid. Me laseme tavaliselt postiljonil kirjad kohale tuua, nii et see peab olema midagi erilist. Räägi välja!“ Isa tõstis pisut ärritunult oma harilikult vaikset häält.

Tony kehtas õlgu. „Ma lihtsalt tellisin paar ajakirja, muud midagi, ja kuna ma sattusin postkontorisse enne, kui Bernie oma ringile tuli, siis võtsin kirja kaasa. Rohkem meile kirju ei olnud, nii et ma säästsin Berniele jalavaeva.“

„Ja mis ajakirjad need siis olid, kui küsida tohib?“ käis John endiselt peale. „Näita mulle.“

Tony mõistis, et põiklemine teda enam ei päästa. „Need on sõjaväe brošüürid. Ma tahan minna lennuväkke ja saada hävituslenduriks.“

Järsku raksatas John McGuire rusikas lauale, selline raevukas liigutus oli tema puhul ebatavaline. „Hävituslenduriks? Poeg, oled sa hulluks läinud? Kas sa tahad kõik selle, mis meil siin on, ohverdada mingi viletsa tuulelohe pärast, mida keegi püüab alla tulistada?“

„Aga isa, ma ei ole talupidaja! Mulle meeldivad loomad ja mulle meeldib kõvasti tööd murda, aga ma tahan maailma näha! Mõte, et ma peaksin kogu elu siin kükitama, samas kui maailmas on paiku, mida tasub näha, ja asju, mida teha, on täiesti talumatu! Ma olen valmis raskemat teed minema, sõjaväkke astuma ja ennast ise lennukooli välja töötama. Ma tean, et suudan seda, ja Vana Joe ütleb ka nii!“

John McGuire näost paistis raudne otsustavus. „Minu poeg ei hülga lendurikarjääri nimel seda talu. Sul on valida: kas jõuad kolledžisse või töötad siin talus. Kolmandat võimalust ei ole. Sa võid need brošüürid lihtsalt ära põletada, sul ei lähe neid vaja.“

Kui Tony protestimiseks suu avas, löikas John tal käskiva käeviipega sõnad suust. „Nii, Tony, see on lõplik. Ja Jack, kui sinu peas keerlevad samasugused mõtted, siis võta arvesse, et see plaan on praegusest hetkest keelatud. Ja mis puudutab Vana Joed, siis pidage mees, et tema sõjaväelenduri kogemus pärineb kahekümne aasta tagusest ajast ja tänapäevasest maailmast pole tal aimugi. Ta on üks vana öökull, kes kükitab oma vanas, logus, kuuliaukudega lennukis nagu õrrel, meeliskleb mineviku vapratest tegudest – ja mina ei tea, kas need on tõelised, väljamõeldud või kellegi teise lood. Te ei tohiks tema juttu liiga tõsiselt võtta, või ta paneb teid uskuma, et see kõik ongi tõsi.“

Ta pani käed rinnale risti. „Ja nüüd sööme magustoitu ja räägime millestki muust. Siia see teema ka lõpeb.“

Mõningase kergendustundega sirutas Jack käe, et võtta veel üks tükk õunakooki. Aga Tony puuris teda läbitungiva pilguga ja mõlemale vennale oli selge, et sellest teemast pole veel õieti rääkima hakatudki.

Samal õhtul voodisse minnes sõandas Jack Tonylt küsida, kas ta kavatseb ikkagi oma plaani teoks teha ja sõjaväkke minna. Tony, käed kukla all, vaatas lakke ja ütles: „Jap, ma olen otsustanud ja isa ega ema ega keegi teine ei saa mind panna meelt muutma. Minust saab lendur ja pealegi kõige parem.“

„Noh, kui see on tehtud, saada mulle postkaart.“ Jack keeras näo seina poole ja jäi nagu tavaliselt paari minutiga magama.

Tony see-eest ei saanud pikka aega und, vaatas pragusid krohvis pea kohal ja mõtles kõigile nendele lühikestele sutsudele, mis ta Vana Joe Seligiga lennanud oli, ja sellele, kui palju kiiremad olid kaasaegsed lennukid. Öö kiskus juba hommikusse ja kui ta lõpuks tukkuma jäi ja uinus, nägi ta unes üleni metallist suurte mootorite ja suurte pardakuulipildujatega monoplaane.

Ühel hommikul kolm kuud hiljem ärkas Jack üksinda. Tonyst ei olnud vähimatki märki. Vaoshoitud elevusega pani Jack riidesse ja läks alumisele korrusele, kuhu uudis oli ilmselgelt juba kohale jõudnud. Härra McGuire istus laua otsas, sonkis kahvliga taldrikul mune ja peekonit ja vaatas midagi nägemata kuhugi kaugusse; proua McGuire püüdis tavapäraselt käituda, aga kapis nõudega närviliselt kolistamine ei olnud tal üldjuhul kombeks. Tüdrukud, olles pinget tajunud, mängisid õues. Aga Jack ei näinud põgenemiseks mingit võimalust, nii et ta otsustas ennast kokku võtta ja selle läbi teha.

Ema tõstis talle ette taldriku, millele oli kuhjatud mune ja peekonit, valas klaasi piima ja sahmis kapis sihitult edasi.

Jacki isa keeras pilgu horisondilt Jackile, aga ei teravustanud seda enne, kui hakkas rääkima.

„Jack, kui palju sa teadsid? Kas sa teadsid, et ta läheb?“

Jack hingas sügavalt sisse, aga ei jõudnud veel midagi öelda, kui isa talle uue küsimuse esitas. „Kas sa teadsid, et ta läheb *nüüd*? Kas

sa tead, *kuhu* ta läks? Kas ta kavatseb üldse kunagi tagasi tulla? Räägi minuga, poeg!“

Neelata des otsustas Jack seda teha.

„Ma ei tea muud, kui et mõne kuu eest, kohe pärast seda, kui ta need brošüürid sai – mäletate? –, noh, siis ta ütles, et teeb seda kuidagi ja kunagi, aga ta ei öelnud mulle millal. Või kus. Põrgut, riigis on arvatavasti sadu sõjaväebaase ja ta võis minna ükskõik millisesse neist!“

Jacki ema krimpsutas vandumise pärast nägu, aga Jack lasi sellest välja tegemata edasi. „Isa, ma arvan tegelikult, et ta tegi õigesti. Ta ei oleks ilmaski tallu paigale jäänud. Ükskõik mis otsast seda vaadata, nii see on. Ja nüüd see juhtus ja ta on läinud ja ta ei tule tagasi enne, kui tal on see hõbedaste tiibadega embleem.“

Jack polnud ealeski isaga nii julgelt rääkinud ja kui isa talle otsa vaatas, karmima pilguga kui kunagi varem, tundis ta juba, kuidas külmavärinad mööda selgroogu jooksevad. „Sa ütled, et ta tegi õigesti? *Õigesti?* Lendab lahingusse, laseb ennast alla tulistada ja kukub põleva lennukiga alla? Kui ta pidi minema, miks siis mitte sõjaväkke, kus tal oleks vähemalt mingi võimalus ellu jääda, mitte selleks, et lasta ennast alla tulistada sealt, kuhu inimesel nagunii asja ei ole – taevast.“ Olles oma argumenti esitanud, kinnitas härra McGuire pilgu uuesti põllu kaugemale otsale.

„Isa,“ püüdis Jack otsast alustada, aga isa vaigistas ta mõhnalise käe viipega.

„Jack, ta käitumisele pole õigustust. Ma keelasin tal teha, mida ta tahtis, aga ta läks ikkagi. Ükskõik, mida sa tema toetuseks ka ei ütleks, see ei saa temast uuesti minu poega teha – ja olgu see hoiatuseks ka sulle endale. Ma ütlesin teile, poisid, et teil on valida kolledži ja talu vahel ja et teil ei ole kolmandat varianti. Nii see on. Ja mis Tonyssse puutub, siis tema on läinud, ja niipalju kui see minusse puutub, siis lõplikult.“

Seda öelnud, marssis ta köögist välja, kahmas käigu pealt mütsi kaasa ja läks edasi aeda, kust tüdrukud ta eest jõe poole pagesid. Jacki

ema ei suutnud enam pisaraid varjata, ta hakkas hääletult nutma, ainult vappuvad õlad reetsid ta valu.

Jack tõusis ja läks ema juurde ning võttis ta lohutavasse karukallistusse. Ema rippus ta küljes, nuuksus ta rinna najal ja küsis temalt mõne hetke pärast: „Jack, sina ju ometi ei jäta meid niimoodi maha, luba mulle! Pärast seda, mis Tony tegi ... kui sa seda teeksid, siis see tapaks mu!“

Jack püüdis emale öelda, mida too kuulda tahtis, aga ei suutnud. Ta ei saanud kuidagi töötada, et teinegi poeg ei lahku samamoodi, nagu üks juba tegi, ta teadis, et peab endale selle võimaluse jätma. Tony kodunt lahkumine oli juba hakanud õonestama vundamenti, millel ta elu seisis, ja ta teadis südamepõhjas, et tagasiteed ei ole. Seda tajudes vallandus ema rinnust järjekordne rodu nuuksatusi, seekord valjemaid. Jack ei olnud ennast kunagi nii halvasti tundnud.

Järgmised neli nädalat valitses täielik põrgu. Suu avati ainult selleks, et öelda midagi väga konkreetset. Kogu perekondlik suhtlus lakkas olemast. Jacki ema püüdis kõigest väest perekonda tagasi normaalseks muuta, aga ta vaprad katsed seda saavutada kukkusid läbi. Härira McGuire oli koidust ehani väljas, peitis oma tundeid looma moodi töö murdmisse. Kuna ta oli kogu elu kõvasti rüganud, oli selle plaani negatiivne külg see, et ta ei pidanud veelgi suuremale koormusele vastu, ja puhkepauside tegemine oli talle täiesti võõras. See ärritas teda veel rohkem ja ta ei lausunud sõnagi mitte kellelegi, kellega kokku sattus, olgu see siis pereliige või sõber.

Linnas saadi teada, et Tony lahkumine oli McGuirede perekonnale sügava haava löönud, ja kõik jätsid nad rahule; enam-vähem ainus inimene, kes püüdis nendega ühendust võtta, oli Vana Joe, kuivõrd ta oli aastate jooksul teinekord neil talutöödel abiks käinud. Tal oli jälle tööd vaja, aga polnud lootustki, et John McGuire võiks ta nüüd palgata, arvestades tema rolli Tony plaanis.

Ja mis puutus Jacki, siis käitus ta täpselt nagu isa. Ta hoidis omaette ja õppis koolis veel paremini kui enne. Aga ta hakkas Nelliega paremini

läbi saama. Ehkki Jack teadis, et Nellie on Tony armsam, oli ta tüdrukuga ise ülivähe kokku puutunud. Tegelikult oli Jack silma heitnud Nellie nõole Amyle, aga piinavalt häbeliku seitsmeteistkümnendaastase poisina ei olnud ta sellega kuhugi jõudnud.

Ta oli kuulnud Tony ärplemist edusammudest Nellie juures, suurem osa neist, kahtlustas ta, olid kõvasti liialdatud – ja olidki –, aga igal juhul oli ta kadestanud Tonyt selle pärast, et vennal üldse pruut on. Nüüd, kui Tony oli läinud, otsis Nellie Jacki koolis lõuna ajal tihti üles, et temaga juttu ajada, lootes kuulda midagi Tony kohta. Uskumatul kombel ei olnud Tony oma plaani isegi Nelliega jaganud ja see häiris tüdrukut väga.

Ühel hommikul kolm ja pool kuud pärast seda, kui Tony oli läinud, jooksis Nellie enne tundide algust Jacki poole. „Jack! Sa ei usu seda ilmaski! Ma sain Tonylt kirja ja see on adresseeritud sulle!“ Juba oligi ta kohal ja vehkis metsikult kirjaga, Jack napsas selle tal käest ja tegi ruttu lahti. Ta luges lühikese kirja kiiresti läbi ja andis lugemise ajal peamise Nelliele edasi.

„Ta on Texases ... kuskil San Antonio lähedal ... ta on lennukimehaanikute kursusel, see lõpeb kaheksa kuu pärast ... ta tahab saada lenduriks, aga pidi kursusele minema, sest ... kohe lenduriks õppimiseks oleks ta pidanud olema juba kaks aastat kolledžis käinud ... kõik on hästi ja ta tervitab sind ...“

„Tervitab?“ Nellie oli nõrдинud. „See on kõik? Tervitab?!“

Jack jätkas. „See pole kõik; ta tahab, et ma isale ütleksin, et temaga on kõik korras ja lendur saab temast hiljem ...“ Jack voltis kirja kokku ja torkas taskusse. „Mehaanik, põrgut, see on päris kaugel sellest, mida ta tegelikult teha tahab.“

Mõttesse vajudes hakkas Jack Nellie juurest eemale kõmpima.

„Jack!“ kähvas too. „Katsu sa vaid mind siia seisma jätta, kui mina vaevusin selle kirja sulle kätte toimetama!“

Tagasi Nellie juurde kõndinud, surus Jack tänulikult ta kätt, pöördus siis uuesti ja läks kooli trepist üles. Nellie jäi trepi alumise otsa

juurde seisma, suutmata uskuda, et keegi võiks nii matslikult käituda, kuni talle meenus, kui kohmetu on Jack kõigi inimestega suheldes.

Koolipäeva jooksul ei suutnud Jack üldse keskenduda ja kui koolikell viimase tunni lõppu kuulutas, tundis ta kergendust. Ta võttis koolikoti ja läks kõige kiiremat teed üle põllu koju. Koju jõudes ta rõõmustas, nähes isa traktoriga ühe kaugema põllu poole sõitmas, sest ta tahtis asja arutada emaga nelja silma all. Nagu ikka, leidis ta ema köögist, kartuleid koorimast. „Ema, ma pean sinuga rääkima.“ Jack mõtles, et pole mingit mõtet ümbernurgajuttu ajada. „Ma sain Tonylt kirja.“

Ema istus, silmis säde, mida Jack juba tükk aega näinud ei olnud. Ootusärevuses surus ta käed lillalise põlle all kokku. „Kuidas tal läheb? On tal kõik korras? On ta õnnelik?“

Jack võttis taskust kirja ja andis selle naeratades emale.

Kirja viimase võimaluseni välja sirutatud käes hoides luges ema selle läbi, nii kiiresti kui silmad võtsid – prillid olid jäänud kamina lähedale lauale. „Mehaanik?“ küsis ta kulmu kergitades Jackilt.

„Ma arvan, et see oli praegu tema parim võimalus. Lõppude lõpuks jäi tal keskkool pooleli, tal pole kolledžiharidust ja ma arvan, et sellest praegu juba mööda ei vaadata. Küllap peab lenduriks saamiseks kolledž lõpetatud olema või vähemalt pead olema seal mõnda aega käinud.“

„Aga ta ei lenda, ega ju?“

Jack kehtas õlgu. „Ei. Ma arvan, et ta ei saa niipeagi lendama. Aga ta õpib head ametit ja ta saab lennukite kallal nokitseda, see tuleb talle kindlasti kasuks.“ Jack nägi, et köögiiristadega kohmitsev ema oli vastukäivate tunnete meelevaldas. Ühest küljest oli ta ülirõõmus, kuuldes, et pojaga on kõik korras ja too on rahul, teisest küljest ei teinud poiss seda, mis oli perekonnas lahkarmuseni põhjustanud: ta ei õppinud lenduriks. Veel hullem – ilmselt ei olnud tal praegu lenduriks saamiseks isegi võimalust.

Ema oli oma lootuse rajanud sellele, et kui Tony koju jõuab, hõbedaste tiibadega embleem uhkelt rinnas, siis isa leebub, sest ehkki

lenduriks saamine oli ära keelatud, oleks see ikkagi saavutus ja seda sorti saavutused olid Johni jaoks suure kaaluga. Ema arvas, et kui John McGuire kuuleb, et Tony õpib tegelikult lennukimootoril õli vahetama, siis tekib sellest veel rohkem pahandust, sest ta ütleks, et isegi ta traktoril on vaja aeg-ajalt õli vahetada, ja selle oskuse oleks võinud omandada ka siinsamas talus.

Ja seetõttu ta ütleski: „Jack, ma arvan, et on parem, kui me selle enda teada jätame. Isa ei rõõmusta, kuuldes, et Tony ei õpi lenduriks.“

Jack oli rahul, et nad seda koormat nüüd kahekesi kandsid, see ei tundunud enam nii raske. „Ma arvasin ka nii. See on meie saladus. Aga ma palun Nelliel edasi anda kõik kirjad, mis ta saab, nii et me saame ennast kursis hoida sellega, kuidas ta ennast üha rohkem õliga kokku mäkerdab.“

Seda öelnud, kallistas ta ema. Ema naeratas ja nad mõlemad tundsid pisukest, aga päris selget kergendust.

Järgmisel hommikul kohtus Jack Nelliega kooli lähedal nagu tavaliselt. Nellie tahtis kangesti teada, mida ta oli emale Tony kohta rääkinud, ja Jack leidis, et kõige parem on Nellie kaasosaliseks teha. „Ee, Nellie, selle kirja kohta – mis sa arvad, kas sa võiksid kogu selle asja enda teada jätta? Kellele sa eile rääkisid?“

„Mis asja! Mitte kellelegi! Ma arvasin, et ei ole minu asi kellelegi rääkida, ehkki pean ütlema, et päris paljud küsisid minult Tony kohta, kui ta jalga lasi, ja küsitakse praegugi.“

„Nellie, ma arvan, et on kõige parem, kui Tony asjadest teame ainult sina ja ema ja mina. Teistel pole vaja teada. Ma usun, et talle ka meeldiks nii.“

„Noh, tead sa mis – ma sain ise ka temalt eile kirja!“ ütles Nellie ja tõmbas pluusitaskust välja kirja, mis nägi välja täpselt samasugune nagu see, mille ta oli eelmisel päeval Jackile andnud. „Ja seda, mis siin kirjas on, ei räägi ma isegi *sulle*!“ lisas ta ja surus kirja üleannetul ilmel vastu südant.

„Muidugi, Nellie, see on sinu õigus, kuna oled nõus seda kaasa tegema. Aga kui sa sellele kirjale vastad, ütle palun Tonyle, et sa võtad

vahendajarolli enda kanda ja et kirjad ei satu valedesse kättesse ja ta saab meile kirjutada.“

„Oleme kokku leppinud!“ ütles Nellie naeratades ja jooksis trepist üles.

Nüüd, kui kanal oli sisse töötatud ja turvaline, sai Jack järgmise kaheksa kuu jooksul veel kolmteist kirja. Tony ülistas nendes sõjaväe-elu voorusi nii kõrgelt, et see kõlas juba täiesti totraalt. Päris selgelt ei olnud maailmas ühtki teist elukutset, mida üldse kaaluda tasuks. Tony kaebas ainult palga üle. Jack oli veendunud, et asi oli keerulisem, kui Tony kirjutas, ja et suurem osa asju, millest ta rääkis, ei olnud tegelikult sugugi nii imeväärsed. Ometi pidi ta tunnistama, et teda lummasid Tony mitme lehekülje pikkused sõjaväelennukite kirjeldused ja jutt sellest, kuidas lendurid neid proovile panid.

Ta luges lühikese ja tüüaka Hernepüssiks hüütud Boeing P-26 ja kahe uue kasutusele võetava monoplaani, Bell P-39 Airacobra ja P-40 Warhawki kohta. Paistis, et Tony sai lenduritega hästi läbi, kuivõrd ta sai edasi anda vestlusi, kus nood lennukite plusse ja miinuseid arutasid. Ta kirjade tõttu oli Jackil raske unustada uimastavaid lendusid Vana Joe Seligi Avroga ja mõte praeguse seisuga veel ebatõenäolises tulevikus sõjaväe hävituslenduriks saavast Tonyst täitis ta südame ebamäärase kadedusega.

Aga lõpuks pidi Tony tunnistama, et tal pole mingit lootust lenduriks saada. Isegi ta baasi komandör, kellele Tony pealehakkamine muljet avaldas, oli proovinud tema eest kosta, aga sellest polnud tolku: kes tahtis lenduriks saada, pidi olema vähemalt kaks aastat kolledžis käinud. Niisiis neelas Tony pettumuse alla ja läks mitmemootoriliste lennukite meeskonna kursusele, eesmärgiks pommituslennuki hoolde- meeskonna juhi amet.

Tal läks hästi ja kui esimene Ameerika pommituslennukite eskadrill Euroopasse sõdima läks, oli Tony laeval. Tema konvoil õnnestus Saksa allveelaevade eest kõrvale põigata ja nad maabusid Liverpoolis. Eskadrill sattus kohe Hitleri pommitamise katsetega kaasnevasse märulisse ja

Tony oli oma kirjades ääretult uhke selle üle, et tema lennuk oli olnud esimeste hulgas, mis vaenlast ründasid.

Selle aja peale oli härra McGuire teada saanud, et Tony ei ole lendur, aga on ikkagi meeskonna juht ja suurepärase mehaanik, ja tema suhtumine oli tasapisi muutunud. Ta palus Jackil koguni Tonyt tervitada. McGuired uskusid, et lendurid ja teised õhumeeskonna liikmed lendavad ja hooldemeeskonnad on maa peal väljaspool ohtu. Nad ei teadnud, et Tony ja teised hooldemeeskonna liikmed asendasid tihti pommituslennukite kuulipildureid ja et hukkunuid oli palju. Mõeldes, et see, mida nad ei tea, ei saa neile midagi halba teha, jättis Jack selle info enda teada.

Alles pärast 1942. aasta kuuendat detsembrit pidi ta isale ütlema, et Tony käis teinekord pommituslennukiga lahingutes. Tony lennuk, lennuvägede kaheksanda rügemendi B-17, ei naasnud rünnakult Prantsusmaa kohal; ellujääjaid ei olnud. Ametlik telegramm saabus hilisõhtul, nädal pärast saatuslikku päeva, aga kogu perekond sai telegrammi avamatagi selle sisust aru.

See oli pikk ja süinge õhtu. Härra McGuire tundis ennast süüdi, kuna oli lasknud pojalt lahkuda, ilma et ta ise sellega leppinud oleks, ja ülejäänud perekond vajus kokku uudise raskuse all, et Tony ei tule sõjast tagasi. Juhtus, et Anna või Emily hakkas jutustama mõnd lugu Tonyst ja see katkes tal poole lause pealt, kui lein kõri kinni pigistas.

Jackini jõudis teade Tony surmast emalt saadud kirjaga. Sel ajal osales ta juba esmasel lendurikoolitusel ja oli kutsutud väeteenistusse kohe pärast Pearl Harborit, sest ta oli ülikoolis läbinud kuuekümnepäevase tsiviillenduri kursuse ja oli nüüd paberitega lendur. Käsk ilmuda lennukite lennu-eelse ettevalmistuse kursusele oli teda väga rõõmustanud, kuivõrd see töötas talle vähemalt mingit võimalust päris lenduriks saada.

Ehkki Tony hukkumine läks talle väga südamesse, ei jätnud tegelemistega täidetud päevad ja kiire graafik leinamiseks kuigi palju aega. Tegelikult alles koju puhkusele minnes sai ta aega venda leinata ja see

täitis ta tohutu kurbusega. Ta suutis tervet perekonda veenda, et Tony oli surnud õnnelikuna, tehes seda, mida üle kõige armastas, aga ikkagi oli valus näha isa päikeseloojangut jälgimas ja hääletult nutmas.

Kui lühike puhkus lõppes, jätkas Jack palavikuliste õpingutega ja pingutas kõigest väest. Ta oli otsustanud venna mälestuse nimel sõtta minna.